

GÖRME ÖZÜRLÜLERE GÖTÜRÜLEN EĞİTSEL HİZMETLER VE BU HİZMETLERİN GELİŞTİRİLMESİ

* Melike BAĞLI

Eğitim, anayasamızda, bir "hak ve ödev" olarak ele alındığı için, hiç bir gerekçe sözkonusu edilmeksizin, herkese verilen bir hizmeti oluşturmaktadır. Eğitim hizmeti götürülmesi gereken bir grup da, bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerdeki farklılıklar nedeniyle normal eğitim düzenlemelerinden yararlanamayan bireyleri kapsamaktadır. Görme özürlüleri de bu grup içinde düşünerek, özel eğitim düzenlemelerinden yararlanmalarını sağlamak durumundayız.

Görme özürlülerin tanımıyla ilgili olarak; yasal ve eğitsel tanımların varlığı sözkonusudur. Görme özürlüler, genel olarak iki grupta incelenmektedir: "Kör" ve "az gören". Özel Eğitim Okulları Yönetmeliğinde, "kör"; bütün düzeltmelere rağmen, iki gözle görmesi 1/10'dan aşağı olan, eğitim-öğretim çalışmalarında görme gücünden yararlanması mümkün olmayandır. "Az gören" ise, bütün düzeltmelere rağmen, iki gözle görmesi 1/10 - 3/10 arasında olan, bir takım özel araç ve yöntemler kullanmadan, eğitim-öğretim çalışmalarında görme gücünden yararlanması mümkün olmayandır (Özsoy, Eripek ve Özyürek, 1989).

Eğitsel tanımların yararı, görme özürlü bireyi kendi özellikleri çerçevesinde daha yakından tanımamız için fırsat sağlaması ve özellikle, eğitim-öğre-

tim çalışmalarında daha yararlı doğurularının olmasıdır.

Görme özürlülere götürülecek eğitim hizmetlerini, gencl olarak iki gruba ayırabiliriz:

- 1) Doğrudan götürülecek hizmetler,
- 2) Dolaylı olarak götürülecek hizmetler.

Görme Özürlülerin Eğitiminde Dikkate Alınması Gereken Ana Noktalar

Erken Tanı : Eğitim hizmetlerinin bir an önce başlaması, görme özürlü çocuğun gören akranlarıyla tüm gelişim alanlarında, paralel hızda ve nitelikte bir gelişim göstermesi açısından önem taşıyan bir konudur. Eğitsel önlemlerin alınabilmesi, özürün fark edilmesiyle gerçekleştirilecektir.

Ana-Baba Eğitimi : Erken tanının önemine paralel olarak, özellikle okul öncesi dönemde, ana-babanın eğitim faaliyetlerine katılabilmesi, çocuğu ve özürünü tanıyabilmesi, duygusal zorlukları aşarak çocuğu kabul aşamasına gelebilmesi için olduğu kadar, çocuğa gelişebilmesi için fırsat verme, duyularını kullanmasını teşvik etme, sosyal ilişkilerden soyutlamama ve özbakım becerilerini kazandırma amaçlı davranışların temelini oluşturan bir eğitimidir.

Hareket Eğitimi: Görme özürü bireyin tüm yaşamı boyunca, her insan gibi gereksinim duyacağı "hareket özgürlüğü" nı kazanmasında önemli yer tutan bir eğitimidir.

Duyuların Eğitimi: Görme duyusundan kısmen yararlanabilen görme özürülerin, görme kalıntısından faydalanma düzeylerini yükseltme ve diğer duyuların da tüm yaşamları boyunca, kendilerinin günlük yaşam becerilerini gerçekleştirebilecek ve eğitimsel etkinliklerin yürütülmesinde kullanılacak bir biçimde geliştirilmesini sağlamaya yönelik çalışmalar yapma amacını taşıyan bu eğitim, görme özürülerin eğitiminde yer alması gereken bir parçayı oluşturur.

Sosyal Beceriler: Gören bireylerin olduğu kadar, görme özürü bireylerin de sosyal ilişkilere gereksinimleri vardır ve bu bireyler görme duyularının yokluğu nedeniyle yaşadıkları güçlükleri yenmelerini sağlayacak eğitimsel ve sosyal düzenlemelere ihtiyaç duyarlar.

Akademik Beceriler: Gören bireylere edindirilmesi istenen / amaçlanan akademik beceriler, görme özürü için de sözkonusudur.

Okul Düzenlemeleri ve Kaynaştırma Programları: Özellikle, ülkemizde en yaygın olan düzenleme görme özürülerin yatılı kurumlarda eğitilmesini sağlayan düzenlemedir. Ancak görme özürü, ek birtakım araç-gereç, yöntem ve programların sağlanması ile kaynaştırma adını verdiğimiz ve özürü olmayan bireylerin devam ettiği okul ve sınıfta, onlarla birlikte eğitim süreçlerinden yararlanma olanağı veren en çok ve en kolaylıkla yararlanabilecek özür grubunu oluşturmaktadırlar. Kaynaştırmanın en temel yararı, özürünün sosyal

ve psikolojik açıdan özürü olmayanlardan soyulanmasının önüne geçilmesini sağlamasıdır. Ancak öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin bu konuya olumsuz yaklaşımları, kaynaştırmanın avantajlarını hem eğitimcilerin, hem de görme özürülerin yaşamasına fırsat vermemektedir.

Meslek Eğitim ve Rehberliği: Görme özürülerin iş bulma ile ilgili olarak yaşadıkları sorunların üstesinden gelmelerin bir yolu, onların kendi içlerinde homojen bir grup olarak görmeyerek ilgi ve yeteneklerini tanımalarına, bu doğrultuda meslek seçmelerine ve işühdam edilmelerine olanak sağlamakla gerçekleşir.

Teknolojik Gelişmelerden Yararlanmak: Hızlı teknolojik gelişmeler, görme özürülerin hem eğitimsel, hem toplumsal yaşamında kolaylaştırıcı işlevler görecektir birtakım gereçlerin geliştirilmesine fırsat yaratacak gelişmelerdir.

Uzmanlık Alanlarının İşbirliği: Görme özürülerle ilgili bütün çalışmalarda olduğu gibi eğitim alanında da etkinliklerin, diğer disiplinlerin sağladığı bilgi ve uzmanlarla hazırlanması uygun olur.

Toplum: Toplumda, özürüler konusunda duyarlık yaratmak, hem bu alanda birtakım gelişmeleri, hem de sağlanan gelişmelerin korunmasını ve daha da ileri götürülmesini sağlayacağından, bu konuda, bütün yönleriyle üzerinde durmamızı gerektirecektir.

KAYNAKÇA

- Özsoy, Y., Özyürek M., Eripek, S. (1989). *Özel Eğitime Giriş* Ankara: Karatepe Yay.